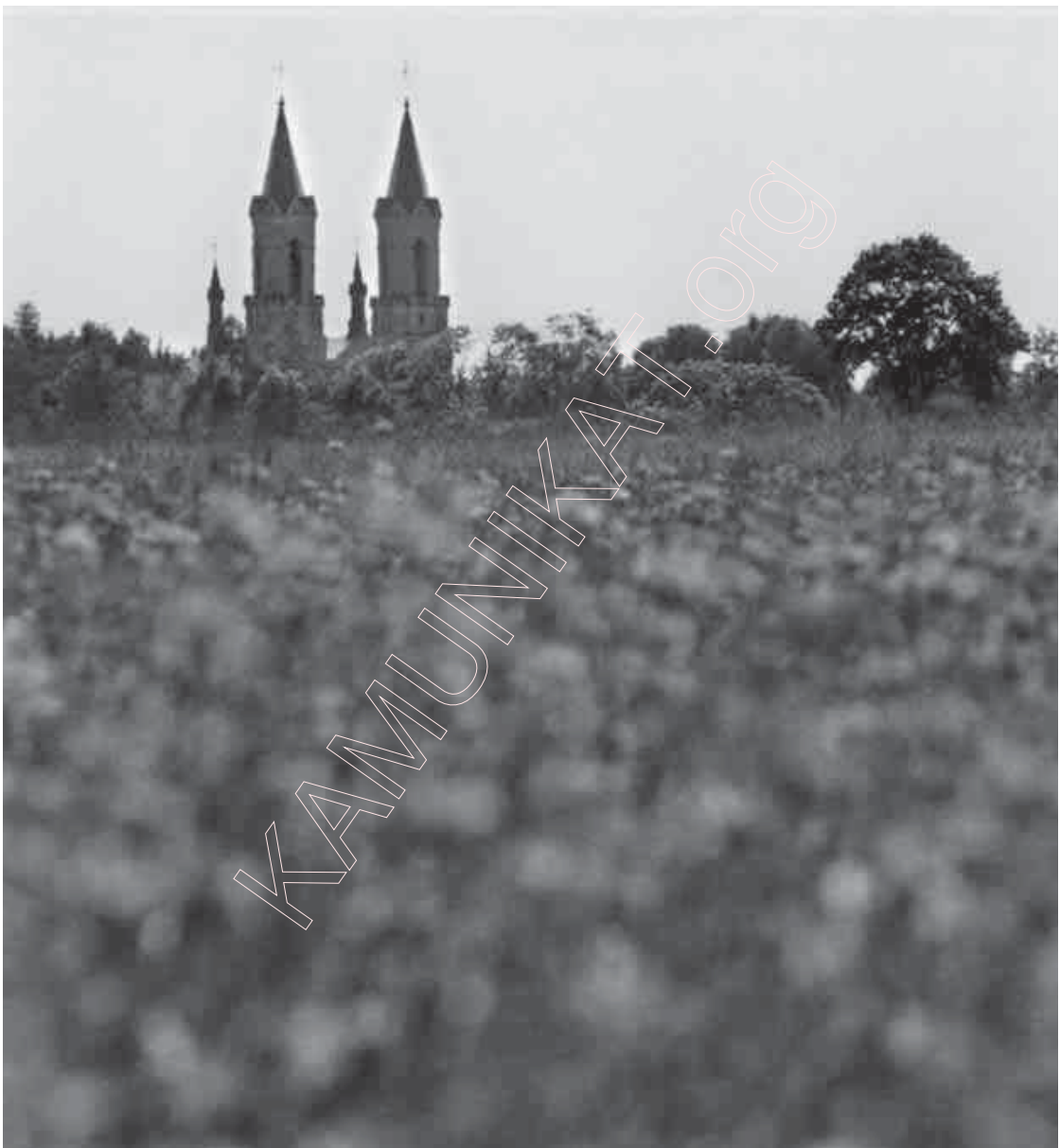


Вершы  
вас выйзвесятыся  
задоў

(З ЦЫКЛУ  
„О, БЕЛАРУСЬ, МАЯ ЛІТВА!“)

\*\*\*

Паміж гор і лясоў  
У абдымках галін  
Узвышаюцца вежы  
Вышэй верхавін.  
О, Бацькаўшчына,  
Любая і прыўкрасная!



## Хараство

Адгрымеў маёвы дождж

над жытам

З бліскавіцамі.

У глыбінь небаспада сплыла

цёмна-сіняя хмара,

Над узгоркамі

Вясёлку вісець пакінула.

Апантана звяняць жаўранкі –

Не нацешацца.

1984 г.

## Мілавіца

Ціха зорка ўзьшла ў вакне –  
Мілавіца.

Колькі згадак прынесла  
з сабой.

Выйду на ганак –  
І думаю пра Багдановіча,  
Гледзячы ў сіняе неба.

1985 г.



Ноччу іду па зімовым лесе

Вечер начны наляцеў  
На засьнежаны ельнік,  
На дуб векавы.  
Зашумеў, як жывы.  
Цьмяна выглянуў месяц з-за хмар.  
Агартае дрымота мяне і спакой --  
Прачынаюцца продкі ў крыві.  
Дружа, лес дараті,  
Пагаворым на мове з табой.

1984 г.

### Коні

*(практыкаваньне на беларускую тэму)*

Цёплы туман па даліне Гаўі  
Пльве, нібы рэчкі дух.  
І пранесьліся коні  
ў тым тумане.  
Толькі пошчак чуваць,  
Толькі грывы відаць...

Ах, вы коні, мая доля,  
Ах, вы коні, мае мары –  
Толькі вырвуцца з-пад сэрца  
І расталі ў тумане.

Век жыві на Беларусі –  
Ні дабавіць, ні адбавіць:  
Кожын сам сябе шануе,  
Кожны сам сваіх няславіць.

Ах, вы коні, мае птахі,  
Аднясіце мары ў вырай,  
Хай з далёкае старонкі  
Над Айчынай пралятаюць,  
Паскідаюць пёркі гускі,  
Можа песьняй стануць.  
Можа стануць маім лёсам,  
Можа я прад доляй вінны.

Князь Вялікі Вітаўт слынны,  
Леў Сапега, Радзівіл  
Дзясьніцай ворага трымалі,  
Ніхто сьвятынь

ня мог крануць!

Цяпер забылі іх імёны.  
Перад чужынцам каркі гнуць  
„Адукаванцы”, лаўрэаты,  
Антыхрысты, бюракраты...

Ах, вы коні, мае птахі,  
Дзе вы, мае песьні?  
Мне раней бы,  
Ці пазьней бы  
Нарадзіцца ўвесну,  
Разам з вамі ў пагоні  
Праляцець над полем.  
І пад Вільняй крутагорай  
Адпачыць на волі.  
Пранясьліся коні ўлегцы.  
Аніхто ня бачыў.  
Туман ярам, туман ярам...  
Коні варанья...

1988 г.



Туга па роднай старане

Што можа быць страшней  
У роднай старане  
Тугі па роднай старане.  
Што можа быць цяжэй  
За адзіноту  
Не ў адзіноце.  
Пагавару я сам з сабой,  
І не ў самоце дзень міне.  
Што можа быць цяжэй  
Тугі па роднай старане.

1981 г.

Зімовая ноч удома

Месячны бляск на падлозе  
І цень крыжавіны вакна  
Мройна спаўзаюць  
пад цёмны парог.  
Усяленская ціша ў доме начным.  
Срэбрам іней блішчыць  
на галінах рабін.  
Выглядаю на двор:  
Аж іскрыцца асьнежаны тын.

1983 г.





177. Зімовая „Ганна“ і „Бернардынец“. Вільня. 2000 г.

## Дыфірамб Вільні

Ты ўзнята крывіцкімі даланямі  
Над вечнаю плыньню Вяльлі,  
О, Вільня, ты наша надзея і сіла,  
Воля і слава!

Ты здароўе наша,  
Ты наша збаўленьне,  
Ты зорка ў кароне  
Найлюбшай нашай Літвы,  
Ты сэрца наша жывое,  
Вырванае з груззей.

Стагоддзі тапталі дарогі к Табе,  
Ўсе шляхі вядуць да Цябе...

Не пакрые трава нашы сьцежкі,  
Пакуль мы жывём...

Пакуль пульсую кроў...  
Пакуль ёсьць Беларусь...

Гучна сьпяваю я  
Песьню хвалы.

1983 г.

## Шыбеніцы

Што на канавана тым,  
Што забылі  
Пра шыбеніцы на плошчах?

1986 г.

## Млын

Вольха старая высока расьце,  
Вяршыня яе ў млыновым вакне.  
На выспе

шалёваны гмах.

Вадаспад.

Шыбы ў муцэ.

Мох на сьцяне.

Жорны гудуць.

Белая пена плыве па рацэ.

Патанае альховае лісьце ў вадзе...

1985 г.

## Паўдзённая цішыня

Вось затока Гаўі.

У люстры вады нерухама застыла трысьце.

Раскрываецца белы гарлачык,

І крылы стракоз шапацяць

над плакучай вярбой.

Не гайдаецца бурая раска

Ля сьцябла асакі.

Моцна плюснуў шчупак.

Гэты гук, нібы стрэл у цішы.



## (З ЦЫКЛУ „КРАІНА”)

### Раніцай за сталом

Надта люблю глядзець  
на касцёл, —  
Радасна сказала маці.  
Серабрыстая вежа ў вакне.

1987 г.



178. Суботніцкі касцёл. 1965 г.



Праз вакно назіраю  
за бусьянкай

Такі лівень,  
Што схавайся сьвет.  
А бусьліха ж сядзіць.

1992 г.

Сьвежы вецер

Маліньнік пад ветрам

бялее ля вольхаў.

Першы шквал.

Навальнічная хмара плыве.

1987 г.

Асеньняе падарожжа

Гудзіць матор.  
Зьмятае вецер скручанае лісьце  
З асфальтавай шапы.

1987 г.

На прыёме

Якія халодныя вочы

ў гэтага бюракрата.

І рука, нібы рыба.

А распытвае пра здароўе.

1988 г.

Размова з тутэйшым бюракратам

Гэй, бюракат!  
Скажы на мове пару слоў.  
– Не могу-у.

1986 г.

Камунізм

Увесь час адно і тое ж:  
Хлусяць, хлусяць, хлусяць.  
Нават праўда здаецца хлуснёй.

1987 г.

Гракі

Ударыў мароз –  
І снег зацярушыў замерлыя сосны.  
Прыляцелі гракі пад вакно.  
Цэлы дзень на галінах сядзяць,  
Унурыўшы дзюбы ў пер'е.

1986 г.

Гляджу з вакна на сіні лес

Раніцай шэрыя хмары на ўсходзе  
Зь ветрам хутка бягуць.  
Рэдзенькі снег  
Наўскос працінае пад елкамі цень.  
Рагтам ясны прагал  
Над вяршынямі сіняга лесу –  
Пырнуў сонца прамень,  
асьвятляе сьняжынкi:

Нiбы лета дыхнула  
з-за хмар.

1983 г.



## (3 ЦЫКЛУ „АКУПАЦЫЯ”)

Мэлёдыя гучанья

Чуваць галасы

за вагоннай сьцяной.

Не разьбіраю слоў,

Але ведаю, што свае.

1987 г.

Сквер

Вунь бачыш на лаўцы

Уедліва „Правду” чытае дзядок.

Замухрышка.

За Сталінам колькі зглуміў людзей.

1987 г.

ЦэКа

Доўгі калідор, уславы чырвоным

радном сінтэтычным,

І дзьверы з чырвонага дрэва,

Паркет, габелены, кандыцыянеры,

А дух, нібы ў труне,

І цішыня магільная.

Эх, засьпяваю я песьню народную:

– Гэй!

Павылазілі мерцьвякі

з шмараваных дзьвярэй

І люта глядзяць на мяне,

губы сьцяўшы.

А я ж яшчэ і не сьпяваў,

Толькі думаў запецц, хвароба на іх.

Дзе тут выхад?

Мо’ ўжо зачынілі!

1984 г., Менск

## Падарожжа ў краіну мёртвых душ

Я вярнуўся ў край, дзе быў адсутны.  
Там я спаткаў сваё першае каханьне.  
Яно глядзела на мяне пустымі вачніцамі  
І шваргатала.

Тады я пайшоў да старой яе маці  
І спытаў:

– Чаму шваргоча мёртвая галава,  
Хіба мала слоў?

– Усе шваргочуць, – пачуўся адказ.  
І я ўбачыў пустыя яе вачніцы.

Тады я пайшоў да прашчुरа гэтых людзей  
І сказаў:

– Ты мудрэц. Чаму шваргочуць усе?  
Але прашчур быў глухі  
І нічога ня чуў.

Я напісаў на пяску свой зварот,  
Але прашчур быў сьляпы  
І нічога ня бачыў.

Тады я кінуўся да немаўля ў калысцы  
І доўга казаў яму словы,

Але немаўля не разумела мяне.  
І я ўбачыў пустыя яго вачніцы.

І, як ад сьмяртэльнага холаду,  
Зьледзянела мая душа...

Але хіба можна забыць  
Першае сваё каханьне.

1983 г.



## Прывід Рэйтана

(Прытавесць)

Аднойчы восеньню, калі было сыра і нудна,

І бясконца ішоў дождж,

Усе казалі:

– Пойдзем тапіцца, – і накіраваліся да рэчкі.

– Спынецеся! – сказаў Адзін

і стаў у дзвяхрах.

– Хіба ня міла вам жыць?

– Надакучыла, – адказалі ўсе, –

Пойдзем разам.

– Жыцьцё – гэта дар, а ня наша ўласнасць, –

запырэчыў Адзін, –

Не баіцеся Бога.

– Не вучы нас, як жыць! – закрычалі яму, –

Прэч з дарогі!

Але Адзін лёг упоперак на парозе.

– Ідзеце праз маё сэрца, якое баліць за вас.

Гэта моцна разлававала ўсіх.

– Ён пляюе супраць ветру! –

закрычалі вакол.

– Ён супроцьставіў сябе ўсім.

– Гэта вораг усіх, – сказаў нехта.

– Хто адданы народу, той ідзе зь ім у воду!

– Пакараць яго! – залямантавалі наўкола.

– Сьмерць таму, хто стаіць на нашым шляху!

– Утапіць! – прысудзілі судзі.

Аднаго схапілі і кінулі ў вір.

І не ўсплыло яго цела...

А была восень.

Бясконца ішоў дождж.

І было гэтак сыра і нудна,

Што ўсе разышліся,

упэўненныя,

Што цяпер іх жыцьцё

палешшыцца.

1984 г.





Мне б дажыць

Чым больш жыву –  
Тым болей страт.  
І зашываюцца сябры

па хатах

Між жонак і дзяцей...  
А мне б дажыць,  
Мне б толькі ўбачыць  
Мой народ свабодным!  
О, воля наша нарачона!  
Мне б толькі дачакаць,  
Як здохне звяр чырвоны.

1987 г.

## Прадчуваньне бяды

Бачу мноства пачвар пад дрэвамі.  
Рабая свіння ў гамаку  
Задзірае ўгару капыты.  
Сноўдаюцца каросьлівыя сабакі,  
Гаўкаюць на ўвесь лес.  
Ляжыць кілбаса ў дэкальтэ.  
Рохкаюць япрукі,  
Рыюць пад дубам карэньні...  
А вецер у хвоях шуміць,  
Трапечка ў лісьці асін.  
І ніякіх ім спраў да пачвар,  
Да ўсіх.  
Да пустых берагоў,  
Да агнёў,  
Што попельна ліжуць траву языкамі,  
Да цынкаваных трун,  
Што грымотна лятуць над палямі,  
Да руін,  
Да забытых сьвятынь...  
Ужо даўно не жывуць чалавекі.  
Зорка шчасьця ў глыбіні нябёс

адляцела...

І ніякіх ім спраў...  
Толькі ў соснах высокіх  
Вершаліны ссохлі  
І лісьце бяроз пажаўцела.

1985 г.



## Вёска Зялёны луг

(Апавяданьне)

Дзе вёска некалі стаяла –  
цяпер мікрараён.

З дамоў камфортных – від.  
З вакон дзевятага паверху  
Так вока суцяшае лясісты краявід...

Там чвэрць мільёна душ нявінных  
Беларусоў – цьвет нацыі,  
Пад пыльнікам ляжыць  
Замучаных, забітых, скатаваных.  
І вымірае памяць навакол  
У вёсках здратаваных.

Пяць год перад вайной,  
Штодня, штоноч  
машынамі вазілі.

Вязалі,  
ламалі рукі,  
білі,

Сьмярдзючым коркам затыкалі рот,  
Каб слоў ня чуць на мове людзкай,  
І па-майстэрску ў галаву  
Стралялі куляй з матам рускім.

Калі ж магілу напаўнялі,  
Насьпех прысыпаўшы пяском,  
Сасонку кволую страмлялі,  
Ды толькі дрэўца не расло.

О памяць нашая зямная!  
Схаваў цябе лясны прасьцяг.  
Як праваліліся пад вамі  
Пяскі і нетры на касьцях!

Стаіўся сталінскі бандыт.  
Хавае хвост забойца:  
„Расьці, расьці, яловы лес,  
Гуляй, гуляй, прапойца!”

Калі ж апошні сьведка дзён  
У дол пясчаны зыйдзе,  
Тады ізноў крывёй бакал  
Налье сатрап і злыдзень.  
І баль пачне  
                    сярод чумы чырвонай,  
Каб выпілі да дна  
І вымерлі пад карань.

Мінае час і пакаленьні,  
Але не стане кроў вадзіцай,  
Хоць сто гадоў хай праміне.  
Ня будзе нават камуністаў,  
Ды не даруецца Маскве.

Зьвер зьвера пакрываў,  
Масква Маскву хваліла.  
Бяздоньне подлае хлусьні  
Народы, душы затапіла.  
Не забывайце ж памяці сваёй,  
Каб зьверства

                    ЛЮДЗЬКАСЬЦЬ

                    не забіла.

1988 г.

### Дрэвы продкаў

Я прыйшоў у лес,  
Дзе раслі дрэвы маіх продкаў –  
Кашлатыя яліны і сосны,  
                    сьветлыя бярозы.

Добра гаварыць зь імі,  
                    нібы зь дзядамі.

Чую раптам чужыя галасы  
                    ў заповітных мясьцінах.

Чую сьмех нахабны.  
Уяўляю іх п'яныя вочы  
                    і круглыя каркі,

Абліччы, нібы мішэні.  
І, як спружына,  
                    імкнецца да зброі рука.

Толькі не было ў мяне  
                    ніякай зброі,

Акрамя чаканьня,  
Калі зь любоўю ішоў у лес,  
Дзе раслі дрэвы маіх продкаў.

1984 г.

## (З ЦЫКЛУ „ДНІ”)

### Водар настурцы

Дожджык ноччу адшумеў.  
Толькі выйшаў на ганак  
чуць сьвет –  
Тонкі водар настурцы  
ў летняй цішы  
Над срабрыстай расой стаіць.

1983 г.

### Язьмін

Кожны дзень назіраю,  
Як квітнее язьмін.  
Сёньня прыйшоў –  
абламанае гольце.

1987 г.

### Пад шум лістоты

Конік квола стракоча  
ў жоўтай траве.  
Адцвілі сухавейкі.  
Жнівеньскі вечер.

1982 г.



## Вечар на ўскраіне горада

Вечар надходзіць.  
Сонца залоціць верхавіны хвой за вакном.  
Фіялетава дым над дарогай.  
Самалёт праляцеў.  
Трымцяць шыбы.  
Адбіваюць вясёлкай барвяныя блікі.  
Сьціх прарэзьлівы гуд.  
Вось і першая зорка ў небе відаць.

1984 г., Менск

## Яблыньвае лісьце

Рэдкае лісьце яблынь  
Відаць праз гарзіну вакна.  
Трапечка на ветры.  
Ярка міцніцца скрозь іх неба сівое.  
Холадам вее.  
А толькі ж учора нябёсы цьвілі,  
І хадзіў я ў духмяную цень,  
І спадалі пялёсткі ў траву.

1984 г.

## Ціхае лета ў жніўні

Падымаецца сонца павольна,  
Сагравае бетон і траву.  
Пакрываецца пылам асфальт.  
Хтось здзічэла крычыць у двары.  
Усе прывыклі.  
Па справах ідуць і без спраў.  
Дзед у футры старой апусьціў галаву,  
Увесь глыбока ў думках сваіх,  
Не зважае  
І адсутна глядзіць на пясок:  
Прасяваецца лёс.  
Ружавее рабіна,  
Цёплы ветрык у гронках  
гуляе ігрыва.  
Усё былое плаыве прад вачыма.

1984 г., Менск

## Плот

Дашчаты плот перада мной.  
Хачу абыйсьці –  
Здаецца, ня будзе яму канца.  
Бачу за плотам  
Чыёйсьці паўгалавы.  
Злосныя вочы глядзяць на мяне  
І рука з цыгарэтай нэрвова дрыжыць.  
Мінаю, нарэшце, глухую сыцяну.  
У адкрытае поле іду.  
Сьвідруе патыліцу позірк усьлед.  
Назірае маю хаду.

1983 г.

## Жнівень

Ноччу з поўначы цёплы вецер павеяў,  
Прынёс чорныя хмары.  
Не ўвядзе мяне ў зман  
Цёплы вецер паўночны ў жніўні.  
Вось і ранак пачаўся халодным дажджом.  
Белая пара стаіць над Гаўёй.  
Тлумы шэрых шпакоў паляцелі на ржышча.

1983 г.

## Прыцерамак халоднай восені

Запаліліся зоркі ў небе,  
І холад павеяў зь цёмных палёў.  
За сыпною агні і цяпло пад страхой.  
Тварам да ветру стаю.  
Пах бульбянішча, мерзлай зямлі адчуваю.  
Пошум крыльляў вышэй верхавін –  
Шэрыя гусі лятуць.

1984 г.

## Аўтобус

Аднойчы ў аўтобус  
Зайшоў чалавек,  
Шэры і непрыкметны,  
Як і ўсе, хто ехалі побач са мной.  
Ня памятаю яго аблічча,  
Не глядзеў яму ў вочы,  
Ня чуў яго голасу.  
Ведаў толькі пра яго прысутнасць,  
Бо стала кепска, непрытульна,  
холадна і трывожна.

Ня мог сканцэнтравацца на думках,  
Асэнсаваць уражаньні за вакном,  
Адключыцца ад гаманы.  
На прыпынку ён выйшаў  
І зайшоў іншы,  
Шэры і непрыкметны,  
Як і ўсе, што ехалі побач са мной.  
Ня памятаю яго аблічча,  
Не глядзеў яму ў вочы,  
Ня чуў яго голасу,  
Не адчуваў прысутнасці,  
Бо сканцэнтраваўся на думках,  
Радаваўся краявіду  
І адключыўся ад гаманы.  
А калі выходзіў,  
Незнарок сустраўся  
Зь ветлым поглядам  
шэрага незнаёмца.  
І так пацяплела на сэрцы.

1982 г.





## Мой лес

У дарозе, ля горада, ў лесе,  
Дзе поўна чужых людзей  
Галёкала, ламала кустоўе і дрэвы,  
Піло, ела, паліла агні,  
Ляжала пад сонцам дармовым,  
Засьпеў мяне дождж  
Зь ветрам і градам.  
У момант усё апусьцела,  
І бурны струмень  
Каляровае сьмецьце панёс.  
І радасна мокнуць мне  
Ў лесе маім,  
І любя мне стыць  
Пад ветрам і градам.

1983 г.

## Асеньняя ноч

Празрыстая, нібы шкло,  
Асеньняя ноч стаяла.  
Іду на балкон з цішыні.  
Серабрацца ўнізе іголкі сасны.  
Месячны бляск на бэтоне сыцяны.  
Бачу, іней кладзецца на квет,  
Ад дыхання майго растае.  
Хмарка шэрая Месяц схавала,  
Пасохлыя астры  
На зьмерзлых сыцяблах.  
Над Зямлёй, нібы сон,  
Асеньняя ноч маўчала.

1985 г.

## Верасень

Шэлест кволлага лісьця асіны  
І халодная сіль утары.  
Тлее сонца ў смуге на заходзе.  
Пах верасны.  
Чапляецца плашч мой за гольле  
шышшыны.

## Згукі

1983 г.

Ападае на дол  
Вечарам з клёна апошні ліст,  
Гайдаецца, доўга ляціць.  
Беспрасьветная ймгла на Зямлі.  
Раптам дзесь, нямаведама дзе,  
Загучэла мэлэдзя Сольвейг,  
І пачулася музыка Грыга.  
А мо' гэта прысьнілася мне?  
Груша грабае гольлем  
па голай сьцяне.  
Павуціньне ляціць пуцявінай.  
Моцна сэрца забіла ў скронь,  
І зьмянілася сьвету карціна.

1983 г.

## Камяні

Гучыць Купалавая ліра...  
О, колькі камянёў паэту  
На галаву, на рукі беляя, ў душу...  
За тых, што ў голадзе, ў сярмязе,  
За тых, што вышлі зь небыцьця  
І пнуць купалава нагамі,  
Шукаюць панскага жыцьця.  
„Яшчэ бізун замала хухаў,  
Замала пёк рабоў пакорных...”  
Замала сыпаў соль на раны –  
Так напаілі ўсіх атрутай,  
Ажно патомак яшчэ п'яны.

Гучы, Купалавая ліра.  
Гучы на грузах забыцьця.  
Гучы для тых,



Хто „край зніштожыў  
І к цемрам вечным кладкі мосьціць...”  
Гучы, хаўтурная Куцьця.  
Пад крыжам бацькі-самагубцы  
Не, не заплача рэнгат.  
Забойца брата, здраднік маткі,  
Як з чэрні чэрнь, так з ката кат.

Гучы, Купалавая ліра.  
Гучы над подлаю кляцьбой  
Прысяга вернасьці мамоне –  
Жабрацкі сыцяг над галавой.  
Усё ўзяць, схапіць, дай мне, маё,  
А нашага – нічога.  
Шпурнуў пад ногі казнакрад  
Прадзедавыя гуслі,  
Што славу продкам ракаталі.  
– Вперёд, вперёд! – гнюсавіць рот  
І ... растагталі капытамі.

Гучы, Купалавая ліра.  
Над пілавіньнем дзён забытых,  
Над нематою душ забытых.  
Як перад сконам рагаталі.  
Віруе п'яная гульба –  
Учора матку пахавалі.

Гучы, Купалавая ліра.  
Гучы над магіяй ракет.  
Йшчэ камсамалец Швондрык Веня  
Сказаў усім, што Бога нет.  
Дзе храм стаяў, дзе пелі Псальмы,  
Зіе чорная дзіра.  
Паганцы, ведзьмы, скамарохі –  
Шалее Лысая гара.

Гучы, Купалавая ліра,  
Шугай, як польмя, з грудзей.  
Глядзіце ўсе – ілжэ з трыбуны

Перакананы прахіндзей.  
„Слуга народа”, дабрадзеі  
Да скону мову зьневажае,  
Ён першы вораг і зладзеі.  
Вось іншы выхадзец з народу,  
Той растлусьцелы маладзік,  
У крэсла тулава ўшчыміўшы,  
Ніяк ня вырве свой „язык”.

Гучы, Купалавая ліра.  
Гучы над трунамі надзей.  
Дзе сад квітнеў, расьце кукольле  
Над запаскуджаным дунаем,  
Дзе дух лунаў – сядзіць жывот  
І ўпраўляе тваім краем.

Гучы, Купалавая ліра.  
О, колькі камянёў...

*1987 г., Менск*

### Цьвіце груша

Зацьвіла груша пад вакном.  
Пасьвятлела ў хаце маёй.  
Толькі ўдома мяне няма.

*1985 г.*





## Вярба

Парахнее вярба пры дарозе,  
Ломіцца крохае гольле.  
Наляцеў вецер цёплы заходні –  
Застагнала ў камлі так жалобна.  
Пазьяталі гракі зь верхавіны,  
Абваліліся долу лісты,  
Абсыпаецца цьвіль і кара,  
Вось абрынецца ўніз,  
Ужо скрыпіць, як іржава піла.  
Пазіраю трывожна ў вакно.  
Адляцелі вятры сорак раз,  
Белы сьнег ападае зь нябёс,  
Абсыпае маю галаву.  
А дрэва старое стаіць і стаіць

на шляху,

Дзе іду без сьлядоў.  
Штось слабее мая хада.  
Азірнуцца хачу,  
Ці жыве пры дарозе вярба?

1984 г.

## Пахаладаньне

Халодныя дні, вецер паўночны.  
Толькі і радасьці мне:  
Цэлае лета цьвіце язьмін  
І буйна расьце трава.

1985 г.

## (З ЦЫКЛУ „ПЕРАХОДНЫ СТАН”)

### Страла

Нацэліў вастрыё стралы  
У неба.  
І звонка зазвінеў мой лук.  
Імкліва пёркі зьніклі ў бяздоньні.  
Куды ж ляціць страла?  
О, цяжкае зямное прыцягненьне!  
Ты падаеш назад.

1982 г.

### Халодная раніца

На жоўтых вярцінях – раса.  
Туман над іржышчам.  
Вось і гэтае лета мінула.

1982 г.

### Вішня

Вішня ля дарогі  
так шчодра зацьвіла.  
Куды вы сыпяшаецца,  
гледзячы пад ногі?

1987 г.

### Думаю аб мінулых днях

Бліснула маланка.  
І асьвяціла Тваё аблічча –  
Вобраз у маёй галаве.

1985 г.

### Выпадкавасьць

Перабег пераз вуліцу ў дождж.  
На секунду зірнуў – лісьце ліп.  
А сёньня ўспомніў ізноў.

1985 г.

## Лінія дня і ночы

Толькі патух на вежы  
Апошні прамень –  
Месяц чырвоны ўсплыў.  
Цень вечаровы  
гусьце за храмам  
У суччы брызглін.

1987 г.

## Цікагоць ходзікі

Цікагоць ходзікі ў цішыні,  
І жоўтыя цені ад лямпы настольнай,  
Быццам хмары, вісяць на шпалерах.  
Мо' спываюць на шыбах  
халодныя кроплі,  
Можа, вецер асенні шуміць у лясах,  
Можа, гусі ляцяць паднябесьсем?  
Не, дарма, мне здалося ўсё.  
Сьцецеца ліпкая ноч, нібы сон,  
Цікагоць ходзікі ў цішыні,  
І жоўтыя цені  
вісяць на шпалерах.

1984 г.

## Пустэча

Вось абвуглены дуб.  
Вось знявечаны крыж.  
Як адбудаваць храм,  
Якога няма?  
Гэй, вы!  
Перастаньце галдзець!  
Вароны на цвінтары.

1987 г.

## Рабства

– Чаму ў вас

такія распусныя дзеці

растуць?

– Мы вучым свабодзе, –

Прамовіў мне з гонарам раб.

1988 г.

## Зязюля

Няма больш шчымлівай пары –

Куваньня зязюлі вясной.

Раз, два, тры...

1987 г.

## Цёплая ноч

*Калісьці даўно, у апошнюю ноч жніўня, я прышоў на бераг  
Дрывят. Вецер з гаркавым дымам прынёс з палёў подых во-  
сені, і такая журба наплыла на мяне. Шкода, што канчаецца  
лета, што так хутка праносіцца час... Можна там, на другім  
канцы Сьвету, за мільярдамі зор, такі ж, як і я, на беразе во-  
зера. Ці спаткаемся мы калі з табой? І тады напісаў я сабе:*

Нябачныя хвалі шумяць,

І конікі ў палыне.

А як там?

Над магілай

забітага сябра.

1987 г.

## Галька

Плюскаюць хвалі ў бераг марскі,

Коціцца галька ўсьлед за вадой

Тысячы год.

1985 г.

## (З ЦЫКЛУ „ЗАЦЕМКІ”)

Раздумляю  
перад кустом лазы

Цёплы дожджык дыхнуў з-за Пшчы.  
Мільгае, пласкочацца лісьце лазы.  
Квітнеюць лугі, сітнягі...  
Прырода патрабуе адзіноты,  
Каб захапляцца яе красой.  
Аднак, ходзячы ў гэтым раі, увяі –  
Ты адзін на Зямлі.  
Сонца памеркне ад жаху.

1985 г.

Загана

Чаму непрыемна аблічча  
з адбіткам заганаў?  
Чым агідная загана?  
На ёй відаць  
пячатка сьмерці.

1986 г.

\* \* \*

Самая вялікая радасьць  
Дасягаецца ў сумоўі зь людзьмі.  
Самая журботная думка,  
Што непакоіць, –  
Як будзе потым,  
Пасьля жыцця.

1983 г.

## (З ЦЫКЛУ „ЖЫВАЯ СІЛА”)

### Жывое

Думаю пра магчымасьці духу.

Кволы росток таполі

Асфальт праламаў.

1986 г.

Хіба ня бачыце?

Вы ўсё пра каханьне

Складаеце радкі.

Жадаеце, каб вас кахалі.

А хіба ня бачыце,

Як высахла без любові

Наша Зямля?

1987 г.

## (З ЦЫКЛУ „МЕНСК”)

### Шэрая патыліца

Я пайшоў пагуляць

па любімых мясцінах.

Але на Дамініканскай

Заўважыў перад сабой

шэрую патыліцу.

Яна засланыла муры.

Тады я спусьціўся ўніз

у Траецкі квартал.

Але нічога ня ўбачыў

з-за шэрай патыліцы.

Зайшоў у карчму –

Шэрая патыліца загарадзіла вакно.

Тады я загаварыў з сябрам.

Але ніяк ня мог убачыць

яго аблічча.

Замінала патыліца.

Нічога ня зробіш.

Ехаў дадому і назіраў,

Як трасецца перада мной

шэрая патыліца.



Аж вушы варушацца,  
нібы лакатары.  
Вышаў раней,  
так спракудзілася.  
Прыйшоў,  
а на лесвіцу не прабіцца,  
У дом не зайсьці –  
адна патыліца.  
І тут я ня вытрымаў.  
Як даў па патыліцы,  
Толькі гузікі зазьвінелі.  
І падумаў:  
От дурны,  
трэ' было адразу даць.

1986 г.

### (З ЦЫКЛУ „РАДЫЯЦЫЯ”)

Далёкі атамны выбух

Мой дом – мой замак  
і цяніца.  
Пыл радыяцыі  
і вецер за вакном.  
Бязьлюдны сад,  
дзе заліваюцца яшчэ шпакі.

1986 г.

Гама

Дзесьці ў Маскве  
Рэпеціруе гамы  
Вова-вундэркінд.  
А ў Хвойніках з дрэў  
Абсыпаецца гама-дождж  
На гора маёй зямлі.

1987 г.

Радыяцыя – 1

Апускаецца атамны пыл  
на Зямлю.  
Яшчэ радыё грае  
і песьні пяюць.  
І белы голуб  
сеў на падваконьнік.

1986 г.

## Крык

Пачуўся крык у зьсечаным лесе.  
Я азірнуўся –  
Прада мной доўгая вуліца:  
Пад сонцам сьпякотным  
Плойма народу плыве.  
„Стойце! – пачуўся ізноў гучны крык, –  
Куды йдзяце?!”  
Але ніхто не спыніўся.  
Толькі вецер гарачы павяеў зь бялёсых нябёс,  
І ледзь чутна зямля затрымцела.

1983 г.

## Кавалёк

На траве – кавалёк.  
Дакрануўся рукой – сядзіць.  
Пэўна, хворы.

## (З ЦЫКЛУ „ЧУЖАЯ ВАЙНА”)

### Вяртаньне з Аўганскай вайны

„Іванька малодзенькі  
Ідзе невясёленькі...”

(З народнай песьні)

Іванка вяртаўся.  
Як здоўжыўся шлях над гарамі.  
Дзе Вы, бацька мой любы  
І маці мая любая,  
Што на заводзе футаралаў  
Фарбуе тэлевізары...  
Як гайдаецца цынкавы мой самалёт  
Над Дзвіной,  
Як воблакі серабрацца...  
А вунь у садочку дзяўчына мая.  
А вунь на парозе матуля мая.  
А вунь каля брамы мой бацька стаіць...  
Не спаткай, не глядзі на мяне да

сьвітаньня.

Не кладзі мне  
чырвоныя кветы.  
Лепш хай прыме труну  
той маскаль-ваенком.

Мне яго не дастаць з таго сьвету.  
Паслухайма...  
Як чыркаюць вераб'і на могілках  
У бэзавых кустах,  
Як лісьце шуміць у таполі.  
Там, далёка, ў пустыні сухой,  
Дзе вецер гарачы на волі,  
Плача Фатх і бедная Сулейма  
Над сынам сваім у юдолі.  
Праклінае мяне ў труне.  
Праклінае мяне ў палёце.  
Праклінае мой край,  
Праклінае народ мой харошы.  
Зірні., як ластаўкі ў небе лунаюць  
Над правадамі.  
Напэўна, заплоцяць Табе за мяне.  
Талоны на грэчку і льготы...  
– Кончаем обряд, – ваенком  
загадаў, –

Он долг свой отдал.  
Он умер, как все патриоты.

1988 г.



188. Расейцы. З цыклу „Акупацыя”. 1964 г.

Дзень вечны — дзень апошні

Адрукатала кананада,  
І танкі адышлі.  
Крывёй сьцякаючы на полі,  
Адзін ляжыць  
Яшчэ жывы.  
Імгліцца майскі дзень,  
Аблокі, канае кволая душа.  
Сьпявае шпак,  
Вітае раньне,  
І нізка-нізка над вадой  
Гарэзы ластаўкі ляцяць.  
Пэўна, перад дажджом.

1982 г.

Вы

І вы баіцеся вайны?  
А завошта сыноч  
Забівае людзей у гарах?

1987 г.

## (З ЦЫКЛУ „ПАГАНСКІ ДУХ”)

### Асеньні змрок над Клявой

Гадзюкай плыве Клява́  
з Клявіцы ў Гаўю  
І зьнікае ў змрок.  
Як луска, зьзяе стужка яе  
ў асеньніх лугах.  
Лес кляновы даўно не шуміць.  
Зьнік дазваньня, пасох.  
Спыхнелі пашчэмкі дзікоў на кары.  
Толькі верас і жоўтыя травы шумяць,  
І кустоўе лазы.  
Хаваецца сонца ў чорнай ральлі.  
Патухаюць чырвоныя хмары,  
Сінеюць, бягуць над мясамі.  
Вецер птушкай начной  
Над халоднай вадой  
адлятае.

1984 г.

(З ЦЫКЛУ „ЛІСТЫ ДА БАЦЬКАЎШЧЫНЫ”)

Іду пехатой

Не сьпяшаю дамоў.

Яшчэ сонца высока –

пагодныя дні.

Разглядаю наўкол

далягляды Твае і лугі.

Доўга стаю пад сасной.

Уецца стужка Гаўі,

Палашча на дне вадзяную траву.

Усё відаць з вышыні.

Пыл курьш на дарозе.

Далёка за купамі дрэў

Чую трактара стрэкат.

Прывык да яго,

Нібы даўняга сябра сустрэў.

Гуляюць вятры на гары –

Песьні коніка ў шэлесце траў.

Іду пераз поле, каменьні, імхі,

бараной.

Ах, як шкода,

што ўсё праміне –

Сьмерць разлучыць з Табой.

1985 г.

Сьвятло любові

Як добра сузіраць

Ціхую Тваю красу;

Твой погляд,

поўны пяшчоты і ласкі.

Бышчам срэбныя промні

ў майскую ноч

Плывуць з-за празрыстых хмар.

1985 г.



## (З ЦЫКЛУ „КРЫМ”)

На магіле Багдановіча

Пад дрэвамі,

дзе пень халодных

надмагільляў

Каток ласкавы падышоў

І замурлыкаў ля нагі.

1992 г., Ялта

Ялта

Сьпякота. Адчыненыя дзьверы.

Бадзяюцца расейцы

па магазінах,

Усім незадаволеныя.

1992 г.

У ханскім палацы

заходжу ў пакой фантанаў

Толькі жорсткі,

чульлівы ўсход

Мог прыдумаць

сьлязы фантан.

Задуменна гляджу

на крывы ятаган,

Ручка зашмальцавана.

1992 г., Бахчысарай.

Маўзалеі Джаньке Ханум, 1437 год

Разрабаваны расейцамі.

За плату

аглядаюць нашчадкі

Брыдоту продкаў.

1992 г., Бахчысарай.